

Добровольчі батальйони. Мета створення. Види добровольчих батальйонів.

В Україні існує 4 різновиди добровольчих військових частин, сформованих переважно з добровольців:

— батальйони Територіальної оборони (БТРО);

— батальйони спеціального призначення МВС;

— резервні батальйони Національної гвардії;

— добровольчий корпус "Правий сектор".

У чому відмінності між ними?

Батальйони Територіальної оборони

БТРО підпорядковуються Міністерству оборони. Їх створення передбачене чинним мобілізаційним планом. Комплектують БТРО військкомати за планами, затвердженими мобілізаційним управлінням Генштабу. Офіцерів БТРО призначає Генштаб, а в тих випадках, коли якісь структури влади рекомендують офіцерів з місцевих добровольців, військові комісаріати намагаються йти назустріч.

Один із найвідоміших батальйонів — "Айдар" — є 24-м батальйоном Територіальної оборони Луганської області й підпорядковується Міноборони, а не МВС. "Айдар" — виняток із правил: він створений без участі військового комісаріату Луганської області, мобілізаційним пунктом батальйону є сам його командир.

БТРО у воєнний час призначаються для охорони стратегічних об'єктів і комунікацій. Їх чисельність, за колишнім штатом, становила 426 осіб, оснащених виключно легким піхотним озброєнням.

У БТРО значна частина особового складу — не добровольці, а мобілізовані громадяни. Річ у тому, що БТРО формується за наказом Генштабу, і до певної дати — у дуже стислий термін — військовий комісаріат заповнює всі вакансії. Якщо на обліку є добровольці, котрі підходять за військово-обліковою спеціальністю, — їх беруть, а решта складу — призивається. На жаль, мобілізаційну структуру в Україні останніми роками було майже повністю зруйновано. Тому часто виникають помилки — і кваліфіковані військовослужбовці запасу не отримують повістку навіть після того, як самі звертаються у військкомат. А тих, хто категорично боїться призову, — мобілізовують. Це призводить до того, що бойові якості підрозділів одного й того самого батальйону неоднорідні. В одній частині хтось скаржиться й просить забрати додому, хтось може порушувати дисципліну, а хтось воює героїчно і професійно. Це характерно і для регулярних частин Збройних сил. Однак ряд БТРО повністю складаються з мотивованих добровольців — це насамперед 20-й батальйон Дніпропетровської області, 11-й батальйон із Києва, 24-й батальйон Луганської області "Айдар". Бойові якості багатьох БТРО високо цінує армійське командування. БТРО створені в кожній області залежно від її мобілізаційного потенціалу. Підписано накази на створення 31 БТРО.

Резервні батальйони Нацгвардії

Створено три резервних батальйони Нацгвардії. Підписано наказ на створення четвертого батальйону.

"Донбас" — батальйон Нацгвардії, командувач НГУ — генерал Полторак.

Усі батальйони Нацгвардії повністю укомплектовані добровольцями, включно з офіцерським складом, який визначають і представляють самі командири батальйонів.

Батальйони Нацгвардії з самого початку створювали для підтримання громадського порядку в зоні Антитерористичної операції й оснащували виключно легким піхотним озброєнням. Уже під час самої АТО їх штат посилили важким піхотним озброєнням, аж до зенітних установок ЗУ-23. Однак батальйони не мають штатної бронетехніки й артилерії, хоча в результаті боїв, допомоги МВС і волонтерів окремі зразки бронетехніки та мінометів на озброєння добровольців Нацгвардії надійшли. Штатна чисельність батальйону Нацгвардії нині — 460 чоловік.

Добровольчі батальйони й роти спеціального призначення МВС

Добровольчі батальйони і роти МВС підпорядковуються управлінням внутрішніх справ різних областей. "Азов" — батальйон міліції УВС Київської області, "Дніпро" — батальйон міліції УВС Дніпропетровської області. Це структури для підтримання громадського порядку й патрульно-постової служби. За штатом, вони оснащуються виключно легкою стрілецькою зброєю, навіть без гранатометів. Їм передають окремі зразки бойової техніки та важкого піхотного озброєння, але це відбувається не системно, а в ініціативному порядку. Наразі є накази про створення 33 добровольчих батальйонів і рот міліції спеціального призначення. Штатна чисельність їхнього бойового складу — від 30 до 400 чоловік.

"Правий сектор"

Це єдине своєрідне добровольче збройне формування, яке визнане державою як неофіційна військова частина, але при цьому не входить до структури управління жодної державної структури. Однак загони "ПС" перебувають в оперативному підпорядкуванні командування АТО. Ці загони не мають жодної штатної структури, і склад їх в основному змінний, оскільки туди їдуть воювати люди, котрі не можуть прийти на військову службу на тривалий час. Чисельність постійного складу "ПС" — близько батальйону, вони воюють на одній із ділянок фронту.

Добровольчі батальйони Нацгвардії

Для виконання завдань із підтримки громадського порядку на Донбасі було створено два батальйони добровольців Національної гвардії, повністю сформовані з активістів Майдану. Однак мобілізаційний ресурс готових негайно все залишити й виїхати на війну був невеликий. Забезпеченість і оснащення добровольців залишалися на дуже низькому рівні.

Проте ці два батальйони разом із загonom спецназу МВС "Омега" були єдиними частинами, негайно перекинутими в район Слов'янська для блокади терористичної бази.

Саме перші два батальйони Нацгвардії виконали величезний і неоціненний обсяг фронтової роботи, доки країна відроджувала армійські частини, які перекидалися на фронт окремими підрозділами. Нічого іншого просто не було. Батальйон "Донбас" створили у складі Нацгвардії, оскільки спецбатальйон міліції Донецької області керівництво УВС саме сформувати не змогло. Саме тому для донецьких патріотів України "Донбас" став головним мобілізаційним пунктом.

Добровольчі батальйони МВС

У березні—травні 2014 р. внаслідок розвалу системи управління державою і тяжкої економічної й політичної кризи операція російських спецслужб із організації збройних терористичних акцій в Україні поставила під загрозу здатність держави забезпечити правопорядок.

Більшість працівників міліції не виявляла готовності виконувати накази, пов'язані з якимось особистим ризиком для життя. Ті, хто намагався записатися на службу в міліцію, не могли скоро пройти складну бюрократичну процедуру працевлаштування.

А стабілізувати ситуацію треба було негайно і в більшості регіонів. Крім того, не можна було швидко замінити кадровий склад МВС цивільними особами, а масове звільнення працівників міліції могло тільки збільшити кількість прихильників сепаратистів. Добровольці МВС, зазвичай, хотіли навести лад і захищати інтереси України у своєму населеному пункті. Запис в армію, як відомо, не дає права виконувати правоохоронні функції. І не всі можуть собі дозволити добровільно записатися й виїхати на службу зі свого міста.

Ініціювала створення повністю добровольчих формувань МВС Дніпропетровська облдержадміністрація. Рішення міністра внутрішніх справ А.Авакова про створення добровольчих частин при кожному УВС було єдиним можливим способом дати в розпорядження начальників УВС автономні й незалежні від думок інших працівників міліції підрозділи з охорони громадського порядку — загони, що складаються з мотивованих і патріотичних співробітників, здатних виконувати конкретні завдання, зокрема пов'язані з ризиком для життя.

Саме створення таких загонів дозволило стабілізувати ситуацію в більшості областей України і дозволяє контролювати боротьбу з терористичними групами на південному сході України. Крім того, важливо зазначити, що завдяки взаємодії добровольців із міліцією значно покращилися зв'язки МВС із суспільством.